

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової та дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан
факультету педагогічної освіти
доц. Д. Д. Герцюк
« 31 » _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни Педагогічна антропологія

Галузі знань 01 Педагогічна освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Кваліфікація: Магістр початкової освіти, викладач педагогіки і методик початкової освіти; методист дошкільного виховання

2020 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Робоча програма з педагогічної антропології для студентів зі спеціальності 013 «Початкова освіта»: магістр початкової освіти.

Розробники: доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
С.П. Кость

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти
Протокол від « 31 » серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри проф. Мачинська Н.І.
« _____ » _____ 2020 року

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти
Протокол від « 31.08. » 2020 року № 1

Голова доц. Д. Д. Герцюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни <hr/> денна форма навчання
Кількість кредитів –4	Галузь знань <u>01 « Освіта»</u> Спеціальність <u>013 «Початкова освіта»</u>	Нормативна
<u>Модулів – 1</u> <u>Змістових модулів-2</u>	Викладач педагогіки і методик початкової освіти Вчитель англійської мови у початкових класах	<u>Рік підготовки:</u> <u>5-ий</u>
Загальна кількість годин – 120		<u>Семестр</u> <u>10-ий</u> <u>Лекції</u>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	<u>16 год.</u> <u>Практичні, семінарські</u> <u>16 год.</u> <u>Лабораторні</u> <u>–</u> <u>Самостійна робота</u> <u>6 год.</u> <u>Вид контролю:</u> 10-ий семестр – залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає в формуванні дидактичних та психологічних здібностей педагога, створення у здобувачів вищої освіти теоретичної і методологічної основи оволодіння знаннями, вміннями і навичками у галузі соціально-культурної та професійної педагогічної комунікації.

Завдання курсу:

- сформувати у здобувачів вищої освіти основні гуманітарні цінності: життя, розвиток людини, культура, виховання тощо;
- навчити студентів адекватно оцінювати значення своєї професійної діяльності, а також прищепити вміння бути відповідальним за її результати.
- дати уявлення про толерантність, корпоративні стосунки, ефективну взаємодію з колегами, ставлення до інших як до цілісної особистості;
- збагатити свідомість студентів гуманітарними і спеціальними знаннями, переплівши їх з культурною спадщиною;
- виробити навичку самоаналізу, розуміння свого внутрішнього світу;

Після вивчення курсу «Педагогічна антропологія» здобувачі вищої освіти

повинні знати:

- історію становлення дисципліни «Педагогічна антропологія», її сутність, принципи, ідеї в контексті наук про людину;
- основні підходи до цілісного вивчення людини як соціальної істоти, умови формування цілісної особистості;
- базові засади педагогічної теорії і практики, які охоплюють знання про людину, її розвиток, становлення, виховання;
- особливості впливу культури як антропологічного явища на розвиток людини.

Здобувачі вищої освіти **повинні уміти:**

- вміло і доречно використовувати термінологічну систему педагогічної антропології;
- опрацьовувати наукові праці, які дотичні до вивчення курсу;
- застосовувати антропологічний підхід у професійній педагогічній діяльності;
- проектувати професійну діяльність щодо становлення й розвитку особистості з урахуванням впливу на неї педагогічних ідей, технологій, принципів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ПЕДАГОГІЧНА АНТРОПОЛОГІЯ. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ.

Тема 1. Педагогічної антропологія та історія її становлення

Історія становлення поняття «антропологія». Сутність поняття «педагогічна антропологія». Принципи педагогічної антропології. Гуманістичні ідеї у педагогічній антропології. Концепції процесів педагогічної взаємодії. Завдання навчально-виховного процесу особистісно-зорієнтованої педагогіки. Умови гуманізації педагогічного процесу.

ТЕМА 2. Людина як об'єкт вивчення педагогічної антропології

Поняття «людини» в педагогічній антропології та його розуміння. Умови формування цілісної особистості. Соціальність і розумність людини. Духовність и креативність людини у контексті педагогічного середовища. Дитина як людина: антропологічний та юридичний аспекти.

ТЕМА 3. Культура як засіб педагогічної антропології

Етимологія терміна «культура». Антропологічне розуміння культури. Види культур в антропологічному вимірі. Людина і розвиток культури в 20-21 ст. Масова та елітарна культура.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РОЗВИТОК ЛЮДИНИ ЯК АНТРОПОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ

ТЕМА 4. Індивід, індивідуальність, особистість.

Особистість і розвиток людської індивідуальності. Складові людської особистості та умови її формування. Типологія особистостей. Соціалізація особистості.

ТЕМА 5. Вікова періодизація. Категорія дитинства.

Вікова періодизація. Акселерація та сенситивність. Категорія дитинства і її проблеми в сучасному світі. Законодавча основа охорони дитинства в Україні.

ТЕМА 6. Виховання як антропологічний процес

Суть процесу виховання. Процес виховання як система. Особливості виховного процесу. Мета і завдання виховання в сучасній школі. Механізми становлення особистості. Педагогіка Я. Корчака.

ТЕМА 7-8. Кращі системи освіти.

Система освіти Сінгапуру. Особливості шкільної освіти Фінляндії.

Розвиток освіти у Польщі. Освітні пріоритети Південної Кореї.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							8
	денна форма							
	усього	у тому числі						
		о	л	п	ла	ін		
	б	д	.					
1	2	3	4	5	6	7		
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Педагогічна антропологія як наукова дисципліна. Історія розвитку.								
Тема 1. Педагогічна антропологія та історія її становлення		2	2			4		
Тема 2. Людина як об'єкт вивчення педагогічної антропології		2	2			12		
Тема 3. Культура як засіб педагогічної антропології		2	2			14		
Змістовий модуль 2. Розвиток людини як антропологічне явище								
Тема 4. Індивід, індивідуальність, особистість.		2	2			6		
Тема 5. Вікова періодизація. Категорія дитинства.		2	2			6		

Тема 6. Виховання як антропологічний процес		2	2			8	
Тема 7. Система освіти Сінгапуру. Особливості шкільної освіти Фінляндії.		2	2			12	
Тема 8. Розвиток освіти у Польщі. Освітні пріоритети Південної Кореї.		2	2			12	
Модульний контроль							
Усього годин		16	16			88	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Культура як засіб педагогічної антропології	2
2	Тема 6. Виховання як антропологічний процес	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Педагогічна антропологія та історія її становлення	2
2.	Тема 2. Людина як об'єкт вивчення педагогічної антропології	2
3.	Тема 4. Індивід, індивідуальність, особистість.	2
4.	Тема 5. Вікова періодизація. Категорія дитинства.	2
5.	Тема 7. Кращі системи освіти світу. Система освіти Сінгапуру. Особливості шкільної освіти Фінляндії.	2
6.	Тема 8. Розвиток освіти у Польщі. Освітні пріоритети Південної Кореї.	2

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1.	
1.	Практичне заняття 1. 1. Завдання навчально-виховного процесу особистісно-	4

	<p>зорієнтованої педагогіки.</p> <p>2. Умови гуманізації педагогічного процесу.</p> <p>3. Феномен людини і системна парадигма в його пізнанні.</p> <p>4. Маслоу А. Г. Мотивация и личность. — СПб.: Евразия, 1999. — 478 с.</p> <p>5. Характеристика ідей І.Канта, які мають найбільше значення для сучасного педагогічного світогляду.</p>	
2.	<p>Практичне заняття 2.</p> <p>1. «Діти-мауглі»: чим викликані труднощі їхньої соціалізації?</p> <p>2. Суперечливості природи людини.</p> <p>3. Опрацювати книгу Віктора Франкла «Людина в пошуках сенсу».</p> <p>4. Розкрити етимологію терміна «антропологія».</p>	6
3.	<p>Практичне заняття 3.</p> <p>1. Поняття конформізму, нонконформізму і явище самовизначення дитини в групі.</p> <p>2. Плюралізм світоглядних настанов у культурі ХХ ст.</p> <p>3. Сучасні співвідношення елітарної і масової літератури, мережеве дослідження // http://h.ua/story/20495/</p> <p>4. Арт-терапія для дітей // https://starylev.com.ua/club/article/art-terapiya-dlya-ditey</p> <p>5. Семантика кольору.</p> <p>6. Етнічна культура.</p> <p>7. Світова культура.</p>	6
4.	<p>Практичне заняття 4.</p> <p>1. Особистісні психотипи за Петром Ганнушкіним.</p> <p>2. Проблема свободи та відповідальності людини.</p> <p>3. Келли Г. Две функции референтных групп // Современная зарубежная социальная психология. - М., 1984. - С. 197-203.</p> <p>4. Макаренко А.С. Книга для батьків / А.С. Макаренко. – К.: Радянська школа, 1980. – 327 с.</p> <p>5. Теорії розвитку особистості:</p> <p>Я-концепція в структурі особистості.</p> <p>Теорія розвитку особистості З. Фрейда.</p> <p>Теорія розвитку особистості Альфреда Адлера</p> <p>Теорія розвитку особистості Карла Юнга</p> <p>Теорія розвитку особистості Еріка Еріксона.</p> <p>Теорія розвитку особистості Еріха Фрома.</p> <p>Теорія розвитку особистості Карен Хорні</p> <p>Теорія розвитку особистості Абрахама Маслоу і Карла Роджерса.</p> <p>Теорія розвитку особистості Ганса Айзенка.</p> <p>Теорія розвитку особистості Жана Піаже.</p>	6

	<p>6. Розкрийте зміст вислову П.Тейяра де Шардена: «Людина як «предмет пізнання» - це ключ до всієї науки про природу»</p> <p>7. Дайте аналіз феномена людини з системних позицій, розкрийте дифеніцію «людина».</p> <p>8. Дайте аргументоване тлумачення такому вислову І.Канта: «Людина завжди – ціль і ніколи - предмет».</p> <p>9. Дайте пояснення тлумаченню: «Педагогічна антропологія К.Д.Ушинського – новий підхід до навчання та виховання людини».</p>	
5.	<p>Практичне заняття 5.</p> <p>1. Вікова класифікація Д.Б. Бромлей (1966, Англія).</p> <p>2. Вікові кризи.</p> <p>3. Квас О., Кемінь В. Проблеми дитинства через призму європейських дослідницьких студій на зламі хх та ххі ст.. / О.Квас, В.Кемінь. - ВІСНИК НТУУ “КПІ”. Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 1’2010, С. 117-181.</p> <p>4. Конвенції ООН про права дитини.</p> <p>5. Закон про захист дітей.</p> <p>6. Закон України «Про охорону дитинства».</p>	8
6.	<p>Практичне заняття 6.</p> <p>1. Мащенко О. Останній урок Старого Лікаря / Олена Мащенко // «Дзеркало тижня», №33, 31 Серпень 2002.</p> <p>2. Виховання громадянської культури</p> <p>3. Виховання розумової культури</p> <p>4. Філософсько-світоглядна підготовка</p> <p>5. Виховання основ моральної культури</p> <p>6. Виховання екологічної культури</p> <p>7. Трудове виховання і профорієнтація</p> <p>8. Виховання естетичної культури</p> <p>9. Формування фізичної культури</p> <p>10. Школи гуманістичного виховання</p> <p>11. Самовиховання учнів</p> <p>12. Твори Я. Корчака (на вибір):</p> <p>1) Право на повагу. — Упоряд. І. Ковальчук, пер. з пол. І. Ковальчук, Б. Матіяш, Р. Свято. — К.: Дух і літера, 2012. — 382 с.</p> <p>2) Пригоди короля Мацюся. — Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. — 534 с.</p> <p>3) Дитя людське: Вибрані твори. — Київ: Дух і літера, 2007. — 536 с.</p> <p>4) На самоті з Богом. Молитви тих, котрі не моляться. — Київ: Дух і літера, 2003. — 66 с.</p>	6
	<p>Практичне заняття 7.</p> <p>Сучасні нестандартні системи освіти світу: школа гендеру,</p>	

	школа-офіс, школа-пригоди, школа-практикум, школа позитиву, школа непослуху, школа-город. Система освіти Швеції.	
	Разом	58

9. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемний;
- частково-пошуковий (евристичний);
- дослідницький;
- наочні;
- словесні;
- практичні;
- інтерактивні методи: метод проектів, метод ПРЕС.

11. Методи контролю

1. Усні відповіді на семінарському занятті.
2. Тестові завдання.
3. Індивідуальні письмові завдання.
4. Виконання практичних робіт.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Залікова робота (сам. роб.)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						100
T 1	T2	T3	МКР	T 4	T 5	T6	T7	T8	40	
5	5	5	20	5	5	5	5	5		

T 1, ... T.8 – теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
27-50	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
0-26	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Курс лекцій з тем, що виносяться на теоретичне опрацювання.
2. Підручники та посібники (з розрахунку 1 : 2).
3. Плани практичних та семінарських занять.
4. Завдання для самостійного опрацювання.
5. Базова та допоміжна література.
6. Пакети завдань для здійснення контролю: тестові завдання, контрольні роботи, питання для усних відповідей, теми творчих робіт, завдання для ККР, питання до заліку, блок запитань і завдань для самоконтролю за самостійно опрацьованим навчальним матеріалом.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Аносов І. П. Педагогічна антропологія : навч. посіб. / І. П. Аносов ; Мелітопольський держ. педагогічний ун-т. - К. : Твім інтер, 2005. - 264 с.
2. Аносов І.П. Людинознавство як основа антропологізації сучасного освітнього процесу // Теоретичні питання освіти та виховання: Зб. наук. пр. – К.: Вид. центр КДЛУ, НМАУ, 2002. – Вип. 23. – С. 15-18.
3. Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології. – К.: Мистецтво, 1995. – 336 с.
4. Борисова О. Соціально-історична антропологія: навч. посібник / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ : Альма-матер, 2007. — 328с.
5. Воронкова В.Г. Філософія. - К.:ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
6. Воронкова В.Г. Метафізичні виміри людського буття. - Запоріжжя: «Павел». 2000, - 176 с.
7. Воропаєва В.Г. Антропологічні засади дослідження людини як цілісної істоти: теоретико-методологічний аналіз. - Гуманітарний вісник ЗДІА, 2008. – Випуск 33. – С. 169-176.
8. Дворецька Г. В. Соціологія: Навч. посіб. – 2-е вид., перероб і допов. – К.: КНЕУ, 2002. – 471с.
9. Живага О., Долина Л. Ідеї А.С. Макаренка в контексті сучасного підходу до створення виховної системи освітнього закладу / О. Живага, Л. Долина. – Витоки педагогічної майстерності. 2013. – Випуск 12. С. 75-84.
10. Макаренко А.С. Книга для батьків / А.С. Макаренко. – К.: Радянська школа, 1980. – 327 с.

11. Максакова В.И. Педагогическая антропология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.И. Максакова. – 5-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 208 с.

12. Педагогічна антропология : навч. посіб. / Алла Возняк ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. - 190 с. *

13. Педагогічна антропология і вища школа : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.В. Приходько [и др.]; Національна металургійна академія України, Дніпропетровський гуманітарний ун-т. - Д. : Пороги, 2008. - 350 с.

Допоміжна:

1. Аносов І.П. Педагогічна антропология на шляху реформування сучасних освітніх систем // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. – К.–Запоріжжя, 2003. – Вип. 26. – С.12-21.

2. Бех. І.Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І.Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн.1 : особистісно орієнтований підхід : теоретико-технологічні засади. – 280 с.

3. Бех. І.Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І.Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – Кн.2 : особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади. – 344 с.

4. Бех. І.Д. Молодший школяр у виховному просторі міжособистісних взаємин // Початкова школа. – 2000. №5. – С.1-3.

5. Леві-Строс К. Структурна антропология / Зоя Борисюк (пер.з фр.). — 2.вид. — К. : Основи, 2000. — 391с.

6. Коджаспирова Г.М. Педагогическая антропология / Г.М. Коджаспирова : Учебное пособие. — М.: Гардарики, 2005. — 287 с.

7. Огаренко В. М., Малахова Ж. Д. Соціологія малих груп. - К., 2005.

8. Причепій Є.М., Чкерній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія. - К.: Видавничий центр «Академія», 2001.- 576 с.

9. Подольська Є.А.,Лихвар В.Д. Іванова К.А. Культурологія. Навчальний посібник: Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – К., Центр навчальної літератури, 2005. – 392 с.

10. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов та ін. – К., 1999. – С. 12-30

Сегеда С. Антропология: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. — К. : Либідь, 2001. — 335с.

11. Педагогічна антропология : роб. навч. прог. [для студентів спеціальності 013 початкова освіта II-й освітній рівень (магістерський)] / уклад. С.П. Паламар. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017.

12. Соціологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Городяненко. К. 2003. – 559с.

12. Соціологія: Курс лекцій: Навч. посіб.для студ. вищ. навч. закл. освіти / За ред. В. М. Пічі. – 2002. -310с.

13.Соціологія: короткий енцикл. словник / Під заг. ред.. В.І. Воловича. –

К. : Укр. центр духовної культури, 1998. – 736с. 10. Філософія: Підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко та ін. — К., 2001.

14. Філософія: Підручник // Под ред. І. Ф. Надольного — К., 2001.

15. Філософія: Підручник / За ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. — Харків, 2000
16. Хоружа Л.Л. Гуманізація як системоутворюючий компонент реформування сучасної освіти і виховання / Освіта на Луганщині. – Луганськ, 2002. – №2(17). – С. 59-66.
17. Шмалей С. В. Антропологія: Для студ. природничих спец. вищих навч. закл. / Херсонський держ. ун-т. — Херсон, 2006. — 46с.
18. Юрій М. Антропологія: навч. посібник. — К. : Дакор, 2008. — 421с.

15. РЕСУРСИ

А) Бібліотеки:

- Львівська державна обласна універсальна наукова бібліотека;
- Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека;
- Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника;

Б) Робота у мережі Інтернет